

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2209
Toplantı Tarihi/Sayısı : 29.2.2024/39
Karar Numarası : 2024/247
Başvuran : H. K. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Sonradan kazanılan vatandaşlık hallerine ilişkin başvurusu hakkında başvurana bilgi verilmeyerek bilgi edinme hakkı ve diğer hakların ihlal edildiği iddiasına yöneliktir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden sonradan kazanılan vatandaşlık hallerine ilişkin 2018 yılının Ocak ayı ile 2023 yılının Haziran ayı arasında ve 2023 yılının Ocak ayı ile Haziran ayı arasında toplamda kaç kişinin Türk vatandaşlığı kazandığını sorduğunu; başvurusunun İçişleri Bakanlığına yönlendirildiğini, Bakanlığın yasal süre içerisinde başvurusuna cevap vermediğini; bilgi edinme hakkının kendi başına hak olmasının yanı sıra adil yargılanma hakkını kapsayan ve aynı zamanda hak arama hürriyeti, etkili başvuru hakkı, siyasal faaliyette bulunma hakkı, düşünce ve kanaat hürriyeti, eğitim hakkı, özel hayata saygı hakkı ile doğrudan ilişkili olduğunu; Bakanlığa yaptığı başvurunun hak arama hürriyeti ve etkili başvuru hakkı ile alakalı olduğunu; talep ettiği bilgi ve belgelerin hem niteliği ve niceliği gereği hem de gelişen teknoloji sayesinde elde edilmesinin çok kolay olduğunu; söz konusu bilgi ve belgelerin Bakanlıkta bulunduğunu iddia etmekte, CİMER üzerinden yaptığı bilgi edinme talebinin kabul edilmesini, talep ettiği bilgi ve belgelerin Bakanlıktan istenmesini ve kendisine iletilmesini, söz konusu bilgi ve belgelerin düzenli aralıklarla kamuoyuna açık şekilde resen yayınlanmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1’inci maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

4. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin ilgili bentleri şöyledir:

“(1) Kurumun görevleri şunlardır: ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ...”

5. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir. ...”

6. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

7. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

8. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

9. Bununla birlikte başvuru, sonradan kazanılan vatandaşlık hallerine ilişkin başvurulara bilgi verilmeyerek bilgi edinme hakkı ve diğer hakların ihlal edildiği iddiasıyla, CİMER üzerinden yaptığı bilgi edinme talebinin kabul edilmesi, talep ettiği bilgi ve belgelerin İçişleri Bakanlığında istenmesi ve kendisine iletilmesi, söz konusu bilgi ve belgelerin düzenli aralıklarla kamuoyuna açık şekilde resen yayınlanması talebine ilişkin olup, 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında değerlendirilememektedir.

10. 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu oluşturulmuş olup bilgi edinme başvurusuyla ilgili yapılacak itirazlar üzerine verilen kararları incelemek ve kurum ve kuruluşlar için bilgi edinme hakkının kullanılmasına ilişkin olarak kararlar vermek, Kurulun görevleri arasında

sayılmıştır. Yine aynı Kanun'un 13'üncü maddesinde, bilgi edinme istemi reddedilen başvuru sahibinin, yargı yoluna başvurmadan önce kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde Kurula itiraz edebileceği, Kurulun bu konudaki kararını otuz iş günü içinde vereceği, kurum ve kuruluşların, Kurulun istediği her türlü bilgi veya belgeyi on beş iş günü içinde vermekle yükümlü olduğu, Kurula yapılan itirazın, başvuru sahibinin idarî yargıya başvurma süresini durduracağı hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda başvuranın söz konusu iddialarına ilişkin Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna başvuruda bulunma imkanı bulunmakla birlikte, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu kararına da itiraz ve itiraz üzerine verilecek karara karşı idari yargı yoluna başvurma hakkı bulunmaktadır.

11. Başvuranın iddia ve talepleri yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna başvuruda bulunabileceği, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre Kurumun görev alanına girmeyen başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

29/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye